Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0421U102297

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 27-05-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Деревянко Ірина Олександрівна
2. Dervianko Iryna Oleksandrivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 06.01.05

Назва наукової спеціальності: Селекція і насінництво

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 11-05-2021

Спеціальність за освітою: 8.130108 - Селекція і генетика сільськогосподарських культур

Місце роботи здобувача: Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

Код за ЄДРПОУ: 00493764

Місцезнаходження: п/в “Докучаєвське - 2”, смт. Рогань, Харківський р-н., Харківська обл., 62483, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.366.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, буд. 142, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61060, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

Код за ЄДРПОУ: 00493764

Місцезнаходження: п/в “Докучаєвське - 2”, смт. Рогань, Харківський р-н., Харківська обл., 62483, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 68.35.29, 68.35.29, 68.35.03, 68.35.03

Тема дисертації:

1. Селекційна цінність вихідного матеріалу ячменю ярого за посухостійкістю та продуктивністю в умовах східної частини Лісостепу України

2. Selection value of the source material of spring barley for drought resistance and productivity in the conditions of the eastern part of the Forest-Steppe of Ukraine

Реферат/анотація:

1. Об’єкт дослідження: установлення закономірностей мінливості, успадкування, кореляційної залежності між складовими продуктивності та визначення селекційної цінності зразків і створення нового вихідного матеріалу для селекції ячменю ярого. Мета дослідження: встановлення селекційної цінності колекційних зразків ячменю за комплексом морфобіологічних ознак та ознак продуктивності шляхом визначення закономірності їх мінливості, успадкування і створення на цій основі нового вихідного матеріалу для селекції посухостійких високопродуктивних сортів. Методи дослідження: загальнонаукові, теоретичні,

загальнологічні, польові, лабораторні. Новизна полягає у встановленні селекційної цінності зразків ячменю ярого за комплексом ознак продуктивності та посухостійкості з використанням лабораторних і лабораторно-польових методів на різних етапах розвитку рослин та подальшою оцінкою за врожайністю, у визначенні особливостей характеру фенотипового домінування та прояву гетерозису за ознаками продуктивності та посухостійкості в F1 ячменю ярого. Установлено особливості характеру успадкування і трансгресивної мінливості ознак продуктивності у F2 ячменю ярого. Результати: на основі проведених досліджень встановлено, що за комплексом розрахованих індексів посухостійкості та високим рівнем продуктивності виділено кращі зразки: Нутанс 108, Нутанс 553, Нутанс 642, Омский 90, Оренбургский 35, Водограй, Карабалыкский 43, Нутанс 89, Лінія 2. За ознаками продуктивності суттєво перевищували еталон 11 зразків: Водограй, Прекоциус 143, Маяк, Нутанс 642, Омский 90, Оренбургский 35, Карабалыкский 1, Карабалыкский 43, Нутанс 89, Irma, Лінія 9. Визначено, що високий і стабільний температурний поріг коагуляції білків цитоплазми мали зразки: Нутанс 89, Нутанс 553, Приазовский 9, Приишимский, Карабалыкский 1 та Лінія 3. Доведено, що гібридні комбінації: Карабалыкский 1 / Нутанс 89, Лінія 9 / Нутанс 89, Лінія 9 / Карабалыкский 1, Лінія 3 / Нутанс 89 і Лінія 3 / Нутанс 553 – перевищували батьківські компоненти за структурними показниками, жаро- і посухостійкістю. Установлено, що серед усієї групи гібридних популяцій найвищий рівень істинного гетерозису за комплексом структурних елементів продуктивності був у комбінацій: Лінія 9 / Карабалыкский 1, Лінія 2 / Лінія 9 і Лінія 3 / Нутанс 89. Визначено, що у F2 найвищий рівень трансгресивної мінливості за показником маси зерна з рослини був у гібридних популяцій: Карабалыкский 1 / Нутанс 89, Лінія 9 / Нутанс 553 і Лінія 3 / Нутанс 89. Найвищу врожайність зерна серед створених ліній мали: L 626, L 651, L 326 і L 652, на які отримано свідоцтва Національного центру генетичних ресурсів рослин України № 1701, № 1702, № 1703, № 1704. Ступінь впровадження: створені лінії з високим рівнем посухостійкості та продуктивності: L 311, L 312, L 313, L 321, L 326, L 417, L 426, L 515, L 624 – залучені до селекційного процесу зі створення нових посухостійких сортів ячменю ярого на кафедрі генетики, селекції та насінництва Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва, а також використовуються в навчальному процесі при підготовці здобувачів спеціальності 201 «Агрономія». На лінії ячменю ярого: L 626, L 652, L 631 та L 326 – отримано Свідоцтво про реєстрацію зразка генофонду рослин України Національного центру генетичних ресурсів рослин України. Сфера впровадження: наукові установи НААН, НАН і Мінагрополітики України, навчальні заклади, агроформування АПК України.

2. Object of research: establishing patterns of variability, inheritance, correlation between the components of productivity and determining the selection value of samples and creating a new source material for the selection of spring barley. Aim of research: establishment of selection value of collection samples of barley on a complex of morphobiological signs and signs of productivity by definition of regularity of their variability, inheritance and creation on this basis of a new initial material for selection of drought-resistant high-yielding grades. Research methods: general scientific, theoretical, general logical, field, laboratory. The novelty is to establish the selection value of samples of spring barley on a set of signs of productivity and drought resistance using laboratory and field methods at different stages of plant development and subsequent assessment of yield, to determine the nature of phenotypic dominance and the manifestation of heterosis on the grounds of productivity and drought resistance in F1 of spring barley. The peculiarities of the character of inheritance and transgressive variability of productivity traits in F2 of spring barley have been established. Results: Based on the carried-out researches it is established that on a complex of the calculated indices of drought resistance and a high level of productivity the best-allocated samples are Nutans 108, Nutans 553, Nutans 642, Omskyi 90, Orenburgskyi 35, Vodohrai, Karabalykskyi 43, Nutans 89, Line 2. In terms of performance, 11 samples had significantly exceeded the standard: Vodohrai, Perekotsius 143, Maiak, Nutans 642, Omskyi 90, Orenburgskyi 35, Karabalykskyi 1, Karabalykskyi 43, Nutans 89, Irma, Line 9. It was determined that the high and stable temperature threshold of coagulation of cytoplasmic proteins had samples: Nutans 89, Nutans 553, Pryazovskyi 9, Pryyshymskyi, Karabalykskyi 1 and Line 3. It is proved that hybrid combinations: Karabalykskyi 1 / Nutans 89, Line 9 / Nutans 89, Line 9 / Karabalykskyi 1, Line 3 / Nutans 89 i Line 3 / Nutans 553 exceeded the parent components in terms of structural indicators, heat and drought resistance. It was found that among the whole group of hybrid populations the highest level of true heterosis in the complex of

structural elements of productivity was in combinations: Line 9 / Karabalykskyi 1, Line 2 / Line 9 and Line 3 / Nutans 89. It was determined that in F2 the highest level of transgressive variability in terms of grain weight per plant was in hybrid populations: Karabalykskyi 1 / Nutans 89, Line 9 / Nutans 553 i Line 3 / Nutans 89. The highest grain yields among the created lines were L 626, L 651, L 326 i L 652, on which certificates of the National Centre of Genetic Resources of Plants of Ukraine № 1701, № 1702, № 1703, № 1704 were received. Degree of implementation: created lines with a high level of drought resistance and productivity: L 311, L 312, L 313, L 321, L 326, L 417, L 426, L 515, L 624 are involved in the selection process for the creation of new drought-resistant varieties of spring barley at the Department of Genetics, Breeding and Seed Production of Kharkiv National Agrarian University named after V. V. Dokuchaiev, as well as they are used in the educational process in the preparation of applicants for the specialty 201 "Agronomy". On the lines spring barley: L 626, L 652, L 631 and L 326 – the Certificate of registration of the sample of gene pool of plants of Ukraine of National Centre for Plant Genetic Resources of Ukraine was received. Scope of implementation: scientific institutions of NAAS, NAS and Ministry of Agrarian Policy of Ukraine, educational institutions, agro-formation of agro-industrial complex of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Проскурнін Микола Васильович
2. Proskurnin Mykola Vasylovych

Кваліфікація: к. с.-г. н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ващенко Володимир Васильович
2. Vashchenko Volodymyr Vasylovych

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Івченко Тетяна Володимирівна
2. Ivchenko Tatiana Volodymyrivna

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Кириченко Віктор Васильович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Кириченко Віктор Васильович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.